

Historische Commissie Noordbarge

nieuwsbrief jaargang 2018 nummer 4
oplage 140

secretaris: Henk Jeurink – Laan van het Kwekebos 229 – 7823 KE Emmen - 0591-626728 – henk.jeurink@ziggo.nl
www.noordbarge.info > historische commissie bankrekening: NL96 ABNA 0252623207

De weg naar het nieuwe boek is bijna vrij van hindernissen

In de vorige nieuwsbrief hebben we u uitvoerig geïnformeerd over de stand van zaken met het boek. Hét boek waar we met zijn allen al zo lang reikhalzend naar uitzien. De afgelopen maanden is er flink geschrapt en gekrast. Het blijft een boek waar de bewonersgeschiedenis van Noordbarge volop tot haar recht komt. We hebben tussen tweehonderdvijftig en driehonderd adressen beschreven. U kunt zelf wel nagaan welke families nog meer in uw huis hebben gewoond. Er was dus veel te beschrijven. Maar ook zijn er van allerlei dingen gebeurd. Zo is de komst van de Straotings (familie Garming) van Zuid- naar Noordbarge gekoppeld aan het al dan niet deelnemen aan de Slag bij Waterloo. Maar ook de oprichting en de geschiedenis van de melkfabriek komt uitgebreid aan bod. Noordbarge, maar eigenlijk heel Drenthe was enorm in trek bij mensen uit verre streken. Zo kwamen veel bewoners uit de Grafschaft Bentheim naar ons dorp. In de kern had deze mensen dezelfde motieven als de huidige migranten. Meestal wisten ze zich binnen een of twee generaties op te werken tot geziene Noordbargers. De mensen die aan het boek hebben gewerkt, hebben er ondanks ruim dertien jaar noeste arbeid, ook veel plezier aan beleefd. Geloof me ook zij willen niets liever dan hun ervaringen met u delen. Gerben Dijkstra van Uitgeverij Drenthe heeft onze commissie begin december laten weten dat het boek in de maand juni kan worden gepresenteerd. Voor de historisch commissie wacht begin 2019 nog veel werk. Het oude gebouw van het Terra College is in juni 2019 afgebroken en dus zal er naar een andere plek voor de presentatie worden uitgekeken. Ook ontvangen donateurs en andere belangstellenden nog een brief om zich in te schrijven voor één of meerdere boeken. Deze kunnen tijdens of na de presentatie worden afgehaald. Naast verkoop bij de lokale boekhandel, zal de commissie ook zorgen voor een verkooppunt bij Harrie en Geesje Gerrits. In de voornoemde brief en in de volgende nieuwsbrief volgt nadere informatie. Met u kijkt ook de HC Noordbarge uit naar het grote boek over Noordbarge.

Joelfeest

Voor de aanleg in 1974 van de doorgetrokken Hondsrugweg ter hoogte van 't Loo werd de archeologie van dit gebied intensief onderzocht. Het Biologisch Archeologisch Instituut (BAI) uit Groningen heeft hier diverse urnenvelden gevonden. Op grond van deze vondsten werd vastgesteld dat Noordbarge al rond het begin van onze jaartelling bestond. Ook hebben de archeologen berekend uit hoeveel bewoners die nederzetting bestond. Ze kwamen op drieëntwintig. Dat is weliswaar niet spectaculair. Maar toch moet deze kleine kern al gauw uit ten minste drie boerderijen hebben bestaan. Verondersteld wordt dat het christendom toen nog niet tot de toenmalige Noordbargers was doorgedrongen. Dat kwam pas 750 jaar later in de tijd van Bonifatius. We kunnen rond het jaar nul dus rustig spreken van Noordbargers die het heidendom nog niet ontgroeid waren. Misschien is dat ook de verklaring waarom er in de eenentwintigste eeuw nog steeds Noordbargers zijn tegen het eind van het jaar de *knalkriebel* krijgen.

De heidenen gebruiken het woord Joel om de tijd rond midwinter aan te duiden. Echter het woord Joel in de betekenis van het feest met midwinter is niet in het Nederlands of het Fries overgeleverd. Nederlanders kennen wel de werkwoorden joelen en jolen. Joelen betekent het luidkeels enthousiasme of afkeuring uiten. Het is het niet te ver gezocht om te stellen dat de Nederlandse werkwoorden joelen en jolen een herinnering zijn aan de rumoerige gebruiken tijdens het midwinterfeest. In Scandinavië en Engeland gebruikt men het woord Joel namelijk ook wel voor het kerstfeest.

Duitsers spreken van Weihnachten als ze het over Kerstmis hebben. Letterlijk betekent dit "gewijde" of "heilige" nacht. Uit het feit dat in het Middelhoogduits de meervoudsvorm, dus "gewijde nachten" gebruikt wordt, blijkt dat het niet gaat om de heilige nacht als in "de nacht van de geboorte van Christus"! Nee, het gaat hier om de 12 nachten van het Joelfeest! De nachten dat het Wilde Heer of de Wilde Jacht rondgaat. Daarom worden de 12 nachten ook wel de twaalf ruwe nachten genoemd.

Tegenwoordig wordt in heel Nederland knal en siervuurwerk afgestoken met Oud en Nieuw, en op veel plaatsen wordt met carbid geschoten. Lokaal worden op Oudejaarsdag in zuidoost Friesland en Groningen klokken geluid. Als gevraagd wordt wat de achterliggende reden van het lawaai maken is, wordt gezegd dat de geesten verjaagd moeten worden. De ruwe nachten, de twaalf nachten rondom midwinter, waren de nachten waarin door onze heidense voorouders feesten en ommegangen gehouden werden, die met veel lawaai maken gepaard gingen.

Sinds 2001 heeft UNESCO een lijst van immaterieel werelderfgoed. Daarin zijn gebruiken en tradities opgenomen zoals de Argentijnse tango en de Franse keuken. Nederland is bezig met het aanleggen van een lijst met tradities. Als nummer op die lijst staat een oud gebruik, waarbij met een brok carbid en een melkbus flinke knallen worden gemaakt. Carbidschieten is bedoeld om boze geesten voor het nieuwe jaar te verjagen. Als we voor Noordbarge spreken dan kunnen we zeggen dat deze traditie al een looptijd van ruim 2018 jaren heeft. Geen wonder dat er hier nog steeds nazaten rondlopen die tegen het eind van het jaar *knalkriebel* krijgen.

Wij wensen u een prettige Kerst en een gelukkig Nieuwjaar

Tenslotte

Mocht u nog iets over Noordbarge in uw bezit hebben, waar u geen raad mee weet of waarover u alle kennis niet meer paraat heeft, stelt u zich dan gerust in verbinding met onze commissieleden Geesje Gerrits [0591 640263] of Henk Jeurink [0591-626728]. Bij Geesje kunt U ook terecht voor ansichtkaarten, verjaardagskalenders, de CD "Noordbarge daar bij de brug" en de herdruk van het boek "60 jaar bevrijding Noordbarge". Onze nieuwe bankrekening is: NL96 ABNA 0252623207.